

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

1. Nazwa

**HISTORYCZNY UKŁAD URBANISTYCZNY PRZEDMIEŚCIA
OSIEDLE KOLEJOWE**

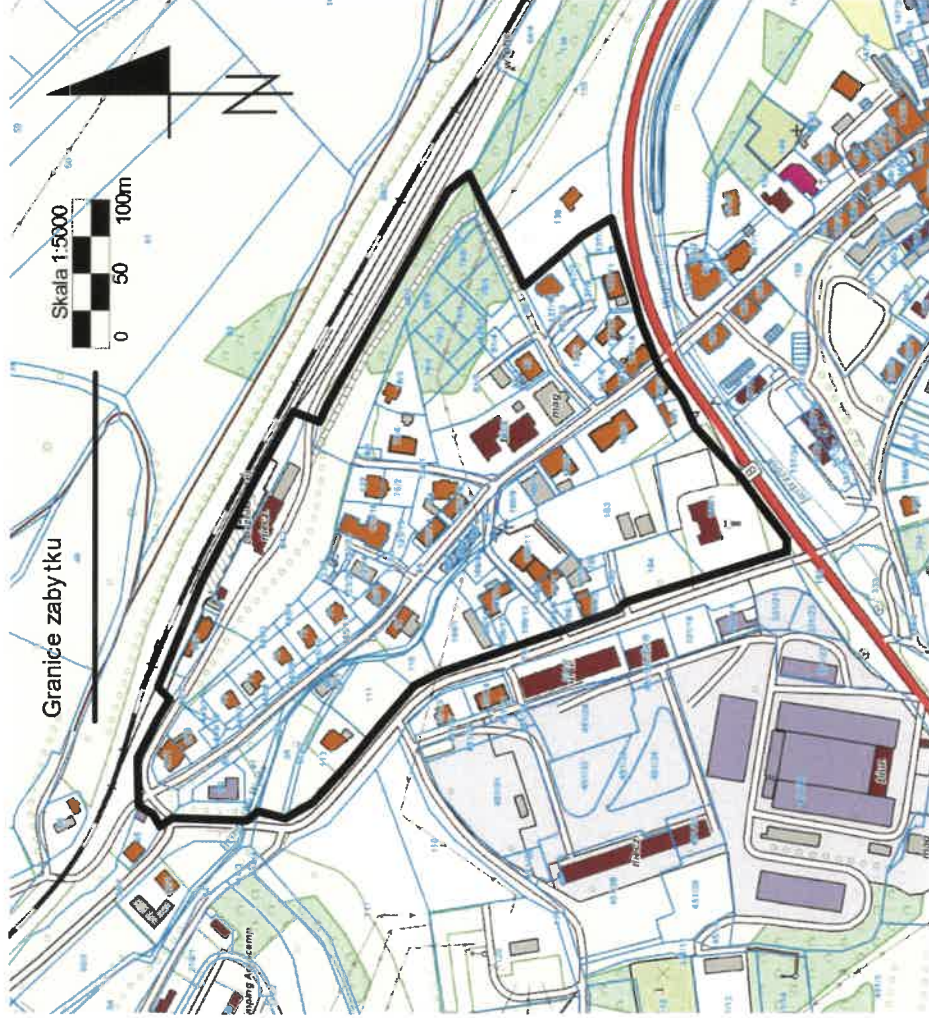
2. Czas powstania

pocz. XX w.

3. Miejscowość

DUSZNIKI-ZDRÓJ

9. Materiały graficzne

4. Adres (ulica, nr posesji)

**HISTORYCZNY UKŁAD
URBANISTYCZNY (PÓLNOCNO-
ZACHODNIA CZĘŚĆ MIASTA)**

5. Przynależność administracyjna

województwo: **DOLNOŚLĄSKIE**

powiat: **KŁODZKI**

gmina: **DUSZNIKI-ZDRÓJ**

6. Współrzędne geograficzne

50° 24' 28.62" N 16° 23' 7.375" E

7. Użytkowanie obecne

MIESZKALNE

8. Stan zachowania

3

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

NAZWY: Reinharz, Reynharts, oppidum Reinhardi, Dussnik, Reinert Stadt, Bad Reinerz

HISTORIA: Układ urbanistyczny zamknięty jest ul. Sudecką od południa, ul. Dworcową od zachodu, linią kolejową od wschodu oraz skrzyżowaniem ul. Dworcowej z ul. Słowackiego od północy. Oś układu stanowi ul. Słowackiego, będąca historycznym traktem prowadzącym na północ ku wsi Łężyce. Zabudowę stanowią w dużej mierze historyczne skromne budynki mieszkalne o charakterze podmiejskim, usytuowane kalenicowo po obu stronach ul. Słowackiego. Zabudowa powstała w większości najprawdopodobniej w pierwszym dziesięcioleciu XX w., a rozwój tego obszaru był związany z powstaniem tutaj infrastruktury miejskiej, jaką stanowią gazownia przy ul. Słowackiego oraz zespół budowlany dworca kolejowego. Linię kolejową w Duszniakach uruchomiono w 1902 r. i wtedy też powstał pierwszy parterowy budynek dworca. Z uwagi na duży ruch turystyczny, niedługo później, ok. 1905-6 r. wybudowano nowy, istniejący do dziś, budynek dworca wraz z zabudową towarzyszącą. Zespół budowlany dworca składał wówczas się z budynku głównego (w którym mieściła się poczekalnia i kasy) z drewnianą przybudówką rampy magazynowej, drewnianej wiaty peronowej, budynku toalety, żurawia wodnego (ob. nieistniejący), wieży ciśnień (ob. nieistniejący) oraz pobliskich murowanych budynków gospodarczych. Drugi obiekt infrastruktury miejskiej usytuowany na przedmiotowym układzie urbanistycznym stanowi budynek gazowni – obiekt nakryty dachem czterospadowym z niewielką drewnianą charakterystyczną latarnią, licowany w całością cegłą klinkerową; do budynku przylegają współczesne tynkowane dobudówki. Pierwotnie znajdował się tutaj również zbiornik na gaz (ob. nieistniejący).

Zachowany jest układ głównego traktu (Słowackiego) wraz z zabudową historyczną. Obszar o dość zróżnicowanej zabudowie – w południowej części są to budynki mieszkalne przeważnie dwukondygnacyjne, wielorodzinne; w części północnej przeważa skromna zabudowa jednorodzinna o wręcz wiejskim charakterze. Głównie w części północnej, pomiędzy zespołem dworca a ul. Słowackiego, układ urbanistyczny uzupełniany jest współczesną zabudową willową wolnostojącą i szeregową.

Istniejące zagrożenia, postulaty konserwatorskie, źródła i literatura –
załącznik do karty ewidencyjnej nr 1.

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

20 lipca 2024 r.

Adamina Modrzejewska

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 1

1. Miejscowość	DUSZNIKI-ZDRÓJ	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres	6. Zawartość załącznika
2. Gmina	DUSZNIKI-ZDRÓJ	HISTORYCZNY UKŁAD URBANISTYCZNY PRZEDMIĘCIA OSIEDLE KOLEJOWE	ISTNIEJĄCE ZAGROŻENIA POSTULATY KONSERWATORSKIE ŹRÓDŁA I LITERATURA
3. Powiat	KŁODZKI		
4. Województwo	DOLNOŚLĄSKIE		

ISTNIEJĄCE ZAGROŻENIA:

- zatrzymanie historycznie ukształtowanego układu urbanistycznego wynikające z intensywnego rozwoju zabudowy mieszkalnej
- przebudowa i niezgodne z doktryną konserwatorską prace remontowe historycznej zabytkowej zabudowy
- utrata historycznie ukształtowanego krajobrazu kulturowego spowodowane ahistoryczną i niekontrolowaną budową nowych obiektów mieszkalnych

POSTULATY KONSERWATORSKIE:

- zachowanie charakterystycznych cech układu urbanistycznego objętego ochroną konserwatorską, zwłaszcza zachowanie zabudowy historycznej i historycznych ciągów komunikacyjnych
- budowa nowych obiektów z zachowaniem cech charakterystycznych dla budownictwa ziemi kłodzkiej
- ograniczenie nowych inwestycji budowlanych, niewpisujących się w historyczny krajobraz architektoniczny
- prace remontowe i modernizacyjne przy historycznej zabudowie należy prowadzić z zachowaniem i poszanowaniem oryginalnej substancji zabytkowej
- prace przy obiektach zabytkowych należy prowadzić w uzgodnieniu ze służbami konserwatorskimi
- remont, rewaloryzacja i zagospodarowanie historycznych charakterystycznych budynków jakimi są gazownia oraz zespół dworca kolejowego
- zachowanie i konserwacja małej architektury sakralnej

ŹRÓDŁA I LITERATURA

Archiwum Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków we Wrocławiu, Delegatura w Wałbrzychu

Eysymontt D., Eysymontt R., *Duszniki – miasto i źródła. Studium Urbanistyczne T. I*, Wrocław 1992.

Eysymontt D., Eysymontt R., *Duszniki – miasto i źródła. Studium Urbanistyczne T. II Katalog zabytków*, Wrocław 1992.

Bibliografia

Knies J., *Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuß. Provinz Schlesien*, 1845.

Słownik geografii turystycznej Sudetów, T. 13: Góry Stołowe, Wrocław 1994.

Słownik geografii turystycznej Sudetów, T. 14: Góry Stołowe, Wrocław 1994.

Kartografia

Messtischblatt Bad Reinerz 5564, ok. 1940 r.

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

20 lipca 2024 r.

Adamina Modrzejewska

